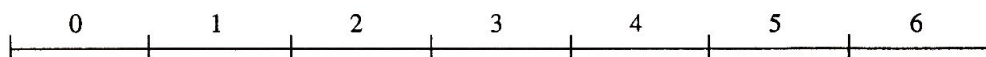

IVAN GAVRAN

LJESTVICE VREDNOVANJA DIMENZIJE KONTROLE - vježbe 1-5

VJEŽBA BR. 1

Ova ljestvica se sastoji od sedam stupnjeva. Na lijevoj strani označen je niski stupanj kontrole (izražen vrijednošću 0), a na desnoj visoki stupanj kontrole (izražen vrijednošću 6).

Stupanj 6: Odgajatelj realizira visok stupanj direktivnosti, mnogo zapovijeda, određuje kako će se ponašati odgajanci, ne ostavlja niti marginalnu slobodu vlastitog mišljenja i odlučivanja, postavlja mnoga ograničenja, prakticira strogu kontrolu.

Stupanj 0: Odgajatelj ostavlja široko područje odlučivanja samim odgajanicima, daje inicijative služeći se objektivnim informacijama, pozivima, ponudama i prijedlozima.

Primjeri:

Za stupanj 6: - Provest ćemo ljetne praznike u brdima!

- Napiši zadaću i da te ne čujem!

- Zar uvijek morate brbljati prije početka sata?

Za stupanj 0: - Gdje biste željeli da provedemo ljetne praznike?

- Hladno je, dobro bi bilo bolje se obući.

- Možeš li mi, molim te, pomoći?

Neke vježbe vrednovanja dimenzije kontrole

- Otvorite katekizme i budite mirni!	0	1	2	3	4	5	6
- Ti iz zadnjega reda, brzo dođi ovamo!	0	1	2	3	4	5	6
- Pitam se, zar zaista ne možete učiniti drugačije?	0	1	2	3	4	5	6
- Ugasi TV i idi spavati!	0	1	2	3	4	5	6
- Što mislite, da napravimo malu pauzu?	0	1	2	3	4	5	6
- Što ti dolazi na pamet, glupane?	0	1	2	3	4	5	6
- Nakon posla se operu ruke, inače...	0	1	2	3	4	5	6
- Rado bih se s vama igrao, ali...	0	1	2	3	4	5	6
- Tko želi neka nacрта kartu Svete zemlje.	0	1	2	3	4	5	6
- Tko ne dođe točno u 10 sati...	0	1	2	3	4	5	6
- Volio bih da u nedjelju dođete svi, jer će s nama biti naš biskup.	0	1	2	3	4	5	6

VJEŽBA BR. 2

a) Pozivi-prijedlozi umjesto naredbi

naredbe

1. Otvorite knjige!

2. Izgubi se odavde, brzo!

3. Budi barem na tren miran!

4. Obriši ploču!

5. Polazimo u 6,30 sati!

6. Prestanite brbljati!

7. Ponavljajte za mnom!

8. Prestanite galamiti!

prijedlozi-pozivi

1. Molim vas, otvorite svoje knjige.

2. Mi moramo razgovarati. Molim te, da li bi mogao otići u drugu sobu?

3.

4.

5.

6.

7.

8.

b) Ponude-prijedlozi umjesto naredbi**naredbe**

1. Ti jedi dok ja odem u trgovinu.
2. Sjedni da popričamo!
3. Zatvori prozor, propuh je!
4. Prebaci na drugi TV kanal gdje je nogomet.
5. Vama je sve važnije od vjeronauka.
6. A sada, da si učinio kako ti ja kažem!
7. Vas dvoje ćete poslije sata pokupiti papiriće po dvorani.
8. Donesi ovamo te video-igre!

ponude-prijedlozi

1. Ručak je spreman. Dok ja odem u trgovinu, ti bi se mogao zabaviti igrom, a kad se ja vratim, zajedno ćemo ručati.
2. Rado bih s tobom popričao o tome, tako ćemo se bolje razumjeti.
3.
4.
5.
6.
7.
8.

c) Konkretna informacija umjesto naredbi**naredbe**

1. Ne gurajte se! U red!
2. Prije moraš jesti, pa se igrati!
3. Donesi ovamo bilježnicu!
4. Govori razgovjetnije!
5. Sredite svoje stvari!
6. Vratite se navrijeme!
7. Uzmi kišobran!
8. Donesite novac za katekizme!

konkretna informacija

1. Ako dođete polako jedno iza drugoga, neće se stvoriti gužva.
2. Ako pojedeš hranu, moći ćeš bolje igrati, jer za igru treba energije.
3.
4.
5.
6.
7.
8.

d) Komunikacija osjećaja umjesto prijekora**prijekori**

1. Zašto si opet legao na kauč?
2. Zašto si tako rastresen?
3. Dokad ću ja još morati čekati da ti dovršiš taj crtež.
4. Uvijek te moram opominjati da se nedjeljom ide na misu.
5. Ne znaš ništa drugo nego biti zavidna.
6. Zar misliš da je zdravo pušiti?
7. Ti si nesposoban imati prijatelja.
8. Nisam vidio neurednije bilježnice nego što je tvoja.

komunikacija osjećaja

1. Ne osjećaš se dobro, pa si malo prilegao.
2. Možda ti se dogodilo nešto neugodno pa si malo zbunjen.
3.
4.
5.
6.
7.
8.

e) Objektivne umjesto subjektivnih primjedbi**subjektivne primjedbe**

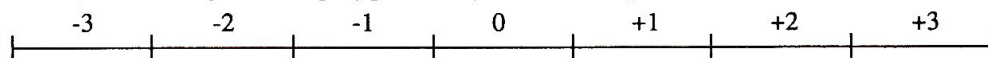
1. Eto, vidiš kako se prehladiš kad me ne slušaš.
2. Ovo nisi dobro napisao.
3. Dobro znaš da ti tvoje zdravlje ne dozvoljava da ideš na izlet.
4. Djeca u ovo vrijeme već trebaju biti u krevetu.
5. Vidim ja da ti je on antipatičan.
6. Previše si skratila kosu.
7. Tvoj je katekizam kao da je preživio dva svjetska rata.
8. Prošle nedjelje niste dobro pjevali za vrijeme mise.

objektivne primjedbe

1. Nije se tako lako prehladiti ako se dobro pokriješ kada to vrijeme zahtijeva.
2. Imenica "Bog" se piše velikim slovom.
3.
4.
5.
6.
7.
8.

VJEŽBA BR. 3**Ljestvica vrednovanja emocionalne dimenzije**

I ova ljestvica se sastoji od sedam stupnjeva. Na lijevoj strani se nalazi visok stupanj neprihvatanja (označen vrijednošću - 3), a na desnoj visok stupanj prihvaćanja (označen vrijednošću +3).

Stupanj -3: Odgajatelj ostvaruje visok stupanj neprihvatanja. Odnosi se hladno prema odgajanicima, drži se na distanci. Ponašanje mu je okarakterizirano ovim oblicima: neuljudan, hladan, kritizer, demoralizirajući, ponižava, pristupa osobama s prezirom.

Stupanj +3: Odgajatelj ostvaruje visok stupanj prihvaćanja i ljubavi prema odgajaniku ako je: prijateljski, srdačan, otvoren, susretljiv, poticajan, povjerljiv, razumije ga, drži ga dostojnim pažnje.

Primjeri:

- Stupanj +3: - *Bilo mi je ugodno raditi s vama.*
 Stupanj +2: - *Izvoli, htio si mi nešto reći.*
 Stupanj +1: - *Što misliš o ovome što smo rekli?*
 Stupanj 0: - *Da, sutra, kao redovito. Učinit ću.*
 Stupanj -1: - *Trebate gledati ovamo.*
 Stupanj -2: - *Naprijed, pokreni se malo!*
 Stupanj -3: - *To možeš učiniti samo ti, kretenu jedan!*

Neke vježbe vrednovanja emocionalne dimenzije

1. Od tebe to nisam očekivao.	-3	-2	-1	0	1	2	3
2. Shvaćam da ti je sada teško to napisati, ali ništa nećeš dobiti ako to odgođiš za drugi put.	-3	-2	-1	0	1	2	3
3. Djeca ne smiju psovati.	-3	-2	-1	0	1	2	3
4. Samo ti govori, slušam te ja.	-3	-2	-1	0	1	2	3
5. Tišina, da vas ne čujem!	-3	-2	-1	0	1	2	3
6. To može učiniti samo kretan kao što si ti.	-3	-2	-1	0	1	2	3
7. Pusti, samo vrijeme će riješiti taj problem.	-3	-2	-1	0	1	2	3
8. Danas puše jugo pa se ne osjećate dobro kao inače.	-3	-2	-1	0	1	2	3

VJEŽBA BR. 4**a) Bezuvjetno prihvaćanje umjesto prezira-omalovažavanja-potcjenjivanja****potcjenjivanje**

1. Jedan vjeroučenik za vrijeme sata odgovori nešto krivo. Kažete mu:
- Pa ti i ne znaš ništa drugo nego krivo odgovarati
2. Nakon velikog napora vjeroučenik završi svoj zadatak. Kažete mu:
- Napokon si i ti završio, nesposobnjakoviću.
3. Nakon većeg neposlušta, istjerate vjeroučenika iz dvorane, govoreći:
- Pokazat ću ja tebi kako se sluša.
4. Jedan dječak vam oduševljeno govori da je dobio izvrsnu ocjenu. Kažete mu:
- Nećeš ti, koje čudo!
5. Nestašno dijete vas razbjesni za vrijeme sata. Ljutito mu kažete:
- Čekaj, čekaj, pokazat ću ja tebi kako se postupa sa mnom!
6. Živahni vjeroučenik vam oponira. Reagirajte:
- Što ti misliš, tko si ti?
7. Dok vi izlažete novu lekciju, jedan vjeroučenik ne sluša nego pjevuši. Kažete:
- Misliš da imaš dobar sluh?

bezuovjetno prihvaćanje

- *Lijepo je što si se trudio, ali nažalost odgovor nije točan.*
- *Zadovoljan sam da si završio, makar je malo predugo trajalo*
-
-
-
-
-

b) Ponašanje s povjerenjem umjesto s omalovažavanjem**omalovažavanje**

1. Vjeroučenik vam donese loše napisanu zadaću. Kažete mu:
- Znao sam da nisi ništa pametniji od običnog magarca.

2. Dječak vam želi pružiti pomoć u nekom teškom poslu:
- Misliš da bez tvoje pomoći ne bih mogao uraditi ovaj posao?

3. Vjeroučenik želi da sam učini neki posao:
- Što bi htio, ti?

4. Jedna djevojčica se dobro prehladila:
- Naravno, sinoć si išla van a nisi se dobro obukla. Pameti!

5. Vjeroučenik došao na vjeronauk lošeg raspoloženja:
- To se dogodi svima koji dokasna gledaju TV.

6. Jedna vjeroučenica se pretjerano hvali:
- Tko se hvali, sam se kvvari.

7. Na početku vjeronaučne godine, vjeroučenik se tuži da je katekizam preskup:
- Ovo ti je preskupo, je li, a ostalo?

povjerenje-razumijevanje

- Zar ti je zaista, bilo nemoguće napraviti to malo bolje?

- Hvala ti za spremnost da mi pomogneš, ali ako mi zatrebaš, pozvat ću te.

.....

.....

.....

.....

.....

c) Prijateljsko-poticajno ponašanje umjesto napadačkog i nekontroliranog**napadačko**

1. Vjeroučenik se uzalud trudi završiti neki zadatak:
- Kad ćeš već završiti taj poslić!

2. Dijete sebi programira previše obveza. Škola, muzička, likovna...:
- Ti još nisi sposoban vrednovati sve svoje sposobnosti.

3. Jedan vjeroučenik, na izletu, uzme u tanjur previše hrane:
- Ti imaš oči veće od stomaka.

4. Za vrijeme sata vjeroučenik nije uspio završiti neki zadatak, pa za to mora utrošiti svoje slobodno vrijeme:
- Tako ćeš naučiti brže završavati svoje zadatke.

5. Dok vi ozbiljno razgovarate s roditeljima u pauzi, umiješa se jedan vjeroučenik:
- Što želiš, ti, pjetliču?

6. Grupa mladih se trudi u nekoj socijalnoj akciji koja im ne ide baš najbolje:
- Ah, sada vidite i sami kako je, pa nećete uvijek prigovarati.

7. Vjeroučenice osmog razreda vam se tuže da se moraju vratiti doma uvečer u 21^h:
- Kad sam ja bila (bio) vaših godina nisam smjela (smio) niti toliko biti vani.

prijateljsko-poticajno

- Mogu ti pomoći? Vidiš, možda je to malo preteško.

- Kako bih ti mogao pomoći da uspiješ u svim svojim namislima i željama?

.....

.....

.....

.....

.....

d) Promjenjivo umjesto nepromjenjivog ponašanja**nepromjenjivo**

1. Zatvori usta, rogonjo!

2. Kako si, trbonjo?

3. Brže, ljenčino!

4. Budi oprezan, čuvaj se!

5. Stavi se na posao!

6. Sada je već zaista previše!

7. Počistite prostoriju!

8. Zatvori vrata!

9. Svi donesite novac za knjige!

10. Ispitujem po abecedi!

promjenjivo

1. Bi li mogao biti malo tiši?

2. Kako ti je?

.....

.....

.....

.....

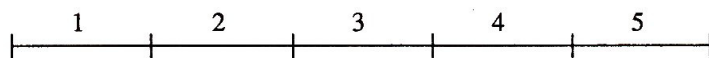
.....

.....

.....

VJEŽBA BR. 5**Ljestvica vrednovanja dimenzije modularnosti-sukladnosti**

Ova ljestvica se sastoji od pet stupnjeva. Najniža vrijednost (1) označava nizak stupanj odgajateljeve podudarnosti njegovih riječi i djela, a najviša vrijednost (5) najviši stupanj.

- Stupanj 1: Odgajateljeva verbalizacija je u jasnom neskladu s onim što on osjeća u tom momentu. Jedino su mu iskrene negativne reakcije prema odgajaniku koje na njega destruktivno djeluju.
- Stupanj 2: Odgajateljevi interventi se malo razlikuju od onoga što on osjeća, tj. ako su iskreni, daju negativan rezultat u odgoju. On daje dojam da ne zna konstruktivno upotrebljavati svoje negativno iskustvo.
- Stupanj 3: Odgajatelj ne manifestira otvoreno nesuglasnost između onoga što kaže i onoga što osjeća, ali u isto vrijeme daje znakove pozitivne komunikacije s odgajanikom.
- Stupanj 4: Odgajatelj iskreno komunicira s odgajanikom. Njegove pozitivne ili negativne poruke nikada nisu saopćene na destruktivan način.
- Stupanj 5: Odgajatelj je otvoren za nove spoznaje i u konstruktivnom odnosu s odgajanikom, ponaša se iskreno.

Sudionici napišu tri realne situacije:

PRVU: Proživljenu odgojnu situaciju u kojoj su bili u ulozi sukladnog odgajatelja.

DRUGU: Realnu odgojnu situaciju u kojoj odgajatelj nije bio sasvim zadovoljan vlastitom sukladnošću.

*TREĆU: Realnu situaciju s naglaskom na nekoj odgojnoj problematici
(npr. poteškoći uvođenja tišine i mira za vrijeme sata).*

Zatim grupa, uz pomoć predstavljene ljestvice, vrednuje pojedine situacije.